ברייתא קתני שנה? הא לא קשיא כאן בעבודה כאן בשאינה עבודה, מאי הוי עלה? תא שמע דתניא *ניר חציה זורע חציה ניר חציה זורע חציה. אמר רבי יוחנן *אין מביאין את העומר אלא מן השדות המודדמות שבארץ ישראל שבהן חמה זורחת ומהן חמה שוקעת תניא נמי הכי אבא שאול אומר עומר היה בא מבקעת בית מקלה כבת ג' סאין היתה ושדה מודדמת היתה ובה חמה זורחת וממנה חמה שוקעת ניר חציה זורע חציה, ניר חציה זורע חציה. רב חלקיה בר טובי הוה ליה קרנא דארעא ניר חציה זרע חציה, ניר חציה זרע חציה, ועבדה על חד תרי, ומזבן להו לחיטי לסמידא: ואם התליעה פסולה: תנו רבנן *סולת שהתליעה רובה פסולה וחיטין שהתליעו רובן פסולות. בעי רבי ירמיה *ברוב חטה או ברוב סאה? תיקו: בעי רבא *הקדישן מהו שילקה עליהן משום בעל מום: כיון דפסיל כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה, תיקו: תנן התם *כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח אמר שמואל לא שנו אלא לח אבל יבש גורדו וכשר. בעי רבא הקדיש מהו שילקה עליו משום בעל מום: כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה: תיקו:

מתני' *תקוע אלפא לשמן אבא שאול אומר שניה לה רגב בעבר הירדן, כל הארצות היו כשרות אלא מיכן היו מביאין. אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא מן מה שנזרע בינידם ואם הביא כשר. אין מביאין *אנפקטן ואם הביא כשר אין מביאין מן הגרגרין שנשרו במים ולא מן הכבשים ולא מן השלוקים ואם הביא פסול:

גמ' *וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה מאי שנא תקועה? אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית, חכמה מצויה בהן: תנו רבנן *וטובל בשמן רגלו זה חלקו של אשר שמושך שמן כמעין אמרו פעם א' נצרכו להן אנשי לודקיא בשמן, מינו להן פולמוסטוס אחד, אמרו לו לך והבא לנו שמן במאה ריבוא, הלך לירושלים אמרו לו לך לצור, הלך לצור אמרו לו לך לגוש חלב, הלך לגוש חלב אמרו לו לך אצל פלוני לשדה *הלז ומצאו שהיה עוזק תחת זיתיו, אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא שאני צריך? אמר לו המתן לי עד שאסיים מלאכתי, המתין עד שסיים מלאכתו לאחר שסיים מלאכתו הפשיל כליו לאחוריו והיה מסקל ובא בדרך, אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא כמדומה אני (ששחק) שחק בי היהודים, כיון שהגיע לעירו הוציאה לו שפחתו קומקמום של חמין ורחץ בו ידיו ורגליו הוציאה לו ספל של זהב מליאה שמן וטבל בו ידיו ורגליו לקיים מה שנאמר "וטובל בשמן רגלו" לאחר שאכלו ושתו מדד לו שמן במאה ריבוא, אמר לו כלום אתה צריך ליותר? אמר לו הן אלא שאין לי דמים אמר לו אם אתה רוצה ליקח קח ואני אלך עמך ואטול דמיו, מדד לו שמן בשמנה עשר ריבוא, אמרו: לא הניח אותו האיש לא סוס ולא פרד ולא גמל ולא חמור בארץ ישראל שלא שכרו, כיון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקלסו, אמר להם לא לי קלסוני אלא לזה שבא עמי שמדד לי שמן במאה ריבוא והרי נושה בי בשמונה עשרה ריבוא לקיים מה שנאמר *יש מתעשר ואין כל, מתרושש והון רב: אין מביאין לא מבית הזבלים: והתניא אין מביאין אנפקטן

ואם

והשוקע גמר שקיעתו נמלא שהה עולין בשנים עשרה שעות של יום והשה בלילה כל ימי ניסן רואה עולה מתחיל לגלות ובאייר שור ובסיון תאומים וכן הסדר נמלא באדר מזל דגים מתחיל למעלה בבוקר ולסוף שתי שעות עלה מתחיל למעלה ולסוף ארבע גמר עלייתו ושור עולה לסוף שש גמר שור ומתחיל תאומים ולסוף שמונה גמר תאומים ומתחיל סרטן נמלא רואה עלה באמצע הרקיע שהרי עברו שש שעות משהתחיל לעלות ובשש שעות ראשו מגיע לאמצע הרקיע שהרי מתחלת עלייתו במזל עד תחלת שקיעתו י"ב שעות נמלא שמשעה שמתחיל לעלות עד ו' שעות מגיע לאמצע הרקיע ולסוף ח' שעות משעלה הוי זנבו באמצע הרקיע נמלא זנב עלה באדר בסוף שעה עשירית באמצע הרקיע ומשני התם הא בחרפי הא באפלי ופירש שם בקונט' בחרפי חטין ושיפון הזורעים בתחלת החורף באפלי שעורים וקטניות הזורעים באדר ומיהו קשיא לפירוש הקונטרס דבי' שעות ביום אין כוכבים נראין ומזל לימה נראה ועוד וכי הלך פועלים נראה ממלאכתם בעשרה שעות הא אמרינן בריש השוכר (ב"מ דף פג:) דפועל בכניסתו לביתו משלו דהיינו בלילה על כן נראה דהיינו *בשבט שמזל דלי מתחיל לעלות בבקר ונמלא דקיימא לימה אריסייהו בסוף היום: **בעי** רבא הקדישן מהו שילקה. שמא יש שום גריסא הא דחזיל ומיבעיא ליה אכל חד וחד ונראה דבעיא דעלים אליבא דרבי לעיל בהקומץ רבה (דף כ:) דעלים קרבן גמור הוא ושייך בהן לא תקריבו: **הלך** לצור. אין זה *צור המעטירה כח] אלא צור אחרת שהיתה בארץ ישראל: **עוזק**. יש מפרשים כמו (ישעיה ה) ויעזקהו עושה גדר סביב זיתיו ולא יתכן דהא תניא עוזק תחת זיתיו ובערוך פירש חופר ומשליך אבנים כדפרישית בריש פירקין"):

") [דף פו. ד"ה עומרי] ואם

ובריית' קתני שנה: הא לא קשיא. מתניתין דקתני נרה שנה ראשונה ולא קתני יח] (ושניה חורש) ושונה היינו שכבר היתה עבודה ים] *שנה ראשונה ועכשיו נוטה לגדל יותר וברייתא דקתני חורש ושונה חורשה היינו משום שלא היתה עבודה *קודם שנה ראשונה אבל מתני' אם *[לא] היתה עבודה לא ידענא אם חורש ושונה בשניה אם לא דהא לא קתני יט] לא חורש ולא שונה ומאי הוי עלה כ]: ניר חציה זורע חציה. כגון כא] שנרה *כולה בשנה ראשונה וזרע חציה ובשניה ניר חציה זורע חציה מה שנר בשנה ראשונה ובשנה שלישית זרע מה שנר בשניה ונר מה שזרע בשניה וכן יעשה מכאן ואילך בכל שנה כב] נר חציה זורע חציה והטעם מינה דבשניה זורעה בלא נרה ושאי דאין זרעה כולה כג] (בשנה שלישית) היינו לפי שאין כח בקרקע לזורעה כולה בכל שנה: כמין שלשה סאין היתה. *גדל כד] בשנה כשיעור שצריך לקצור לצורך העומר: קרנא דארעא. חתיכת שדה: בעי רבי ירמיה. הא דקתני חיטין שהתליעו רובן פסולין: ברוב חטה. שאינה פסולה עד שיתליע רוב כל חטה: הקדישן. לצורך מנחות: מהו שילקה עליהן משום מקריב בעל מום. דהכי אמר רבי במסכת תמורה (דף ו:) שהמקדיש בעלי מומין כה] לוקה: אלא לח. לפי שלח אינו יכול לגרד ממנו מה שהתליע כמו שיבש: הקדיש. לעלים שהתליעו: **מתני'** ולא כו] מן מה שנזרע ביניהם. מן הזיתים שזורעו זרעים ביניהם לפי שהזרעים מכחישים לאילנות:כז]אנפקטן. מה שלא נתבשל יפה: אין מביאין מן הגרגרין. של זיתים שנפלו ושרו במים ושהו שם הרבה או שכבשו או ששלקן לפי שאין שומנם יפה יפה. ענין אחר מן הגרגרים שנשרו אין מביאין מאותן זיתים שאין מוציאין *שמנם אלא א"כ שרו במים או שצריך לשולקן או לכובשן קודם שיוציאו שומנן: **גמ'** פולמוסטוס. שליח עובד כוכבים: צור. היא שכונת עיירות שבארץ ישראל: עוזק. שחופר סביב הזית כעין סבכה כמו *ויעזקהו: הפשיל כליו לאחוריו. כמו שכיר עני: והיה מסקל. השליך האבנים מן הפרדס: לקלסו. לשבחו על שקנה להם כל כך: יש מתעשר ואין כל. שנוהג בעצמו כעשיר ואין לו כלום:מתרושש. ויש נוהג כעני ויש לו הון רב כגון זה שהיה עשיר גדול והיה עושה עבודת שדהו בעצמו כמו עני:

מפני

רש"י כת"י

ובמתניתין [נרה בשניה אינו] מזכיר: כמסודר. [שנרה] אותה בשנה [ראשונה] ובריית' [בשאינה] עבודה [שלא נרה שנה] ראשונה: מאי הוי עלה. דבעיא [אם] הכי שנויי [שנויי] נינהו: מ"ש. [דלא נרה] אלא בשנה [ראשונה]: נר חציה. חציה דשנה [ראשונה] חורשה כולה וזרע חציה [ומניח] חציה ניר וכן [בשנה שניה] חורש כולה וזורע החצי שלא [זרע] אשתקד והחצי [שזרע] אשתקד מניח ניר בכל שנה [זורע] ניר של אשתקד [ומניח] דאין נרה אלא פעם אחת ולהכי אין זורעה כולה כאחת שאין דרך בני אדם [לזרוע] קרקעותיהם שנה אחר שנה מפני שמכחישים את השדות לכך זורעה לחצאים ומרבים פירות בכל שנה: שלש סאין היתה. השדה:קרנא דארעא.[אלא] בקרן זוית [כדרומה] שמדם: לסמידא. סולת למכור למנחות א) שאינו[בגמלא]:ברוב חטה.[ברוב] התיקה כולים פסולה: או ברוב סאה. [אם] רוב הסאה מתולעת אפילו יש בה תיקים [שלמים] בלא תולעת: הקדישן. לאותן חיטין המתולעות: מהו שילקה עליהם משום בעל מום. דקי"ל בפ"ק דתמורה המקדיש בעלי מומין למזבח עובר בעשה ולאו: לח. אם הכליע אין לו תקנה עוד דלא אי אפשר לגרור התולעת: **מתני'** מבית (השלחין) [השלכים]. כן מלושים: ולא ממה שנזרע ביניהם. שהזרעים מכחישים את הזיתים ואין שמנן משובח: אנפקינן. מפרש בגמרא: שנשרו במים. (מכיון סמים) [שנאמים] מקלקלין את השמן: **גמ'** חכמה מצויה בהם שמן זית מפקח את הלב: פולמוסטום. עובד כוכבים ממונה; במאה ריבוא.מנים: לגוש חלב. שם מקום ובחלקו של אשר: עוזק. אותו יסודי היה חופר ועודר תחת זיתיו: מסקל. מפנה אבנים מן השדה ומתוך כך מראה עצמו כרש כגון זה שהיה מסקל ומופל תחת זיתיו:

א) נ"ב הגירסא נר מצויה נר פתני כבר נפלו מכתב.

רבינו גרשום

ברייתא דקתני שנה: לא קשיא מתני' דקתני נרה שנה ראשונה ולא אמר בשניה משום דעבודה היתה כבר קודם שנה ראשונה. וברייתא דקתני חורש ושונה בשניה דלא היתה עבודה קודם שנה ראשונה אבל מתני' אם א) לא היתה עבודה ולא קיימא אם חוזר ושונה ואם לאו דלא קתני בה שונה מאי הוי עלה: ת"ש דתניא נר חציה וזורע חציה כגון דנרה שנה ראשונה ובשניה נר חציה וזורע חציה ובשנה שלישית זורע מה ששייר ונר מה שזרע בשניה וכן יעשה לאחר מכן בכל שנה נר חציה וזורע חציה והפשוט מינה דבשניה זורע בלא נרה דזורע מה שלא נר. ואם נפשך אדם לומר [אמאי אינו] זורעה כולה בשנה שניה והיינו טעמא לפי שאין בה כח ... משום דהוי נר חציה וזורע חציה: לא שנו אלא לח. שנבלע אורחו: ולא מביאין אינפקינן. שלא נתבשל ... בממאה רבוא. מנה: עוזק. חופר: היה מסקל. משליך האבנים שמצא בדרך: א) נראה דל"ל אבל מתני' דתנייה כיתה עבודה לא ידעינן אם חוזר וכו' וכן נ"ל בנפשי.

שיטה מקובצת

א] מאי הוי עלה.[פי' משום דהנך שנויי' ראשונין שנויי' דחיקא [נינהו] [לכן שואל] מאי הוי עלה הוי בעין [או אסור'] דבעבודה לא בעי חורש [בשניה בשנת זריעה] לעשות חרישה מיהו רש"י[פי'] דבשנה ראשונה נרה מלבד החרישה שבשעת הזרע ולא ידענא למה פי' כן: ב] שוקעת ניר חציה וזורע חציה ניר חציה וזורע חציה: ג] תיבות נמי הכי נמחק: ד] מקלה כבית ג' סאין: ה] בעי רבא. קשה למה בעי רבא הך בעיא גבי עצים כיון דמספקא בחדא ה"ה [באידך ואם יש לפשוט] בחדא ה"ה באידך תי': ו] ולא ממה שנזרע: ז] מביאין אנפקינן: ח] אחת. נצטרכו להן אנשי לודקיא לשמן מינו: ט] פלוני הלך לביתו ולא מצאו אמרו לו הרי הוא בשדה הלך ומצאו: י] לו הן: יא] מסקל. השליך האבנים מן הדרך הדרך ה"ג] אני ששחקו בי היהודים: יב] זהב. מ"א שמן: יד] ואני אבוא עמך: טו] לי תקלסוני: טז] הזבלים כו' והתניא אין מביאין אנפקינן: יז] קתני ובשניה: יח] עבודה קודם: יט] קתני בה שנה ותיבות לא חורש ולא ל"ש: כ] עלה ת"ש דתניא: כא] כגון שחרשה כולה בשנה ראשונה וזרע חציה ונר חציה ובשניה נר חציה שלישית נמחק: כב] נר חציה שורע בשנה ראשונה: כג] כולה בכל שנה ותיבות בשנה שלישית נמחק: כד] גדל כשיעור ותיבות בשנה ל"ש: כה] בעלי מומין שבר בחמשה לאוין הח"ד: כו] ולא ממה שנזרע: כז] אנפקינן: כח] המעטירה גליון אבל בספרי בפסוק זה לא הזכיר ירושלים:

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל' ד ופ"ז מהל' שקלים ומוספין הלכה י:

יז ב מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הלכה י:

יח ג ד מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הלכה ב:

יט ה מיי' שם הל' ג:

כ ו ז מיי' שם הלכה ג:

כא ח מיי' שם הל' ג:

כב ט מיי' שם פ"ו הלכה ג:

כג י כ ל מיי' שם פ"ו הלכה יב:

[פי' שלוקין פסולים שנמצאו לגבי מזבח דכל הכשרים למזבח כמו שלוקים ...]

מסורת הש"ס

נ"ל כמנה נ"ק

נ"ל כמנה נ"ק יגי' רש"ק ונ"ק

נ"ל מליה נ"ק

מסכת מ"ק ונ"ל כל שנה נ"ק

נ"ל וגזל כל שנה נ"ק

[לקמן פו. פו.]

מדות פ"ה מ"ט לקמן קא.

[סוף פרקים של מכסה]

נ"ל אנפקטן

כמוס לו נאותו פולמוסטוס סמוך פני: קומקום. יורה קטנה: מתעשר. מראה עצמו כעושר ואין לו כלום: מתרושש. מראה עצמו כרש

גליון הש"ס גמ' הקדישן מהו שילקה עליהם משום בע"מ. עיין יומא סג ע"א תד"ה זריקה:

נושא אין מביאין את העומר אלא משדות המודמות בארץ ישראל